

33001

Земледѣлска Опитна Станция въ с. Садово.

П О Цѣна 10 ст. О
отъ

ПЕТКО ДИЧЕВЪ

Упѣтвания

за

борба съ разнитѣ болести и поврѣди по земледѣлскитѣ растения.

Болестъта „бѣла жила“ по тютюна

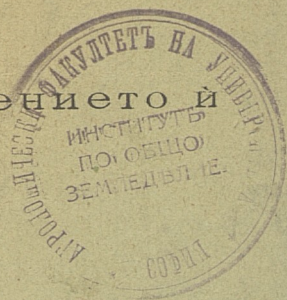
и

срѣдства за унищожението ѝ

отъ

К. Малковъ

Управитель на станцията.



Декемврий — № 2 — година 1905.

София, Държавна Печатница, 1906.

Държавна Земледѣлска Опитна Станция въ с. Садово.

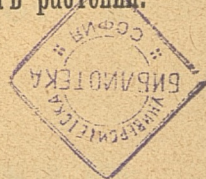
№ 6066/925

ПОДАРЕНО
отъ
ПЕТКО ДИЧЕВЪ

Упѣтвания

за

борба съ разнитѣ болести и поврѣди по земледѣлскитѣ растения.



Болестъта „бѣла жила“ по тютюна

и

срѣдства за унищожение на тѣхъ

отъ

К. Малковъ

Управителъ на станцията.



Декемврий — № 2 — година 1905.

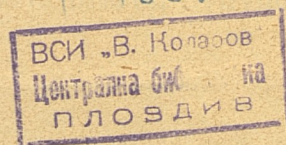
София, Държавна Печатница, 1906.

33001

ТБ 217.8-5

1960

85281/ 1948



1289

СЛ. СТОП. АКАДЕМИ

БИБЛИОТЕКА

Ф. 12 4006 м.ч.

1960

Болестта „бъла жила“ по тютюна

и средства за унищожението ѝ.

Прѣз последнитѣ 3—4 години тютюнитѣ въ гр. Брацигово и селата: Устина, Кричимъ, Перущица и др. въ Пловдивска околия, а така сѣщо и изъ Хасковско, пострадаха твърдѣ много отъ една болестъ, която населението нарича съ названието „бъла жила“, „илетъ“, „маразъ“, „взикатъ“, „тлей“ и пр. Тази болестъ не се ограничава, а все отъ година на година взема по-широки размѣри, защото тютюнопроизводителитѣ не взематъ никакви мѣрки срѣщу нея, било защото не познаватъ добръ нейнитѣ причинители, било защото не вѣрватъ въ цѣлесъобразността на мѣрките, които имъ се прѣпорѣчватъ, или пъкъ просто не знаятъ какви мѣрки би могли да се взематъ. За да не би злото да вземе още по-голѣми размѣри и послѣ да заплаши въобще съществуването на тютюновата култура въ нѣкои мѣста, Министерството на Търговията и Земледѣлието рѣши да се издадатъ настоящитѣ наставления, съ които се дава възможностъ на всѣки единъ грижливъ тютюнопроизводител да знае какви мѣрки може да вземе за борба съ сполетѣлото го зло.

Признаци на болестта.

Болестта „бъла жила“ по тютюна се познава по слѣдующитѣ външни признаци: нападнатитѣ листа по направление на нервитѣ (жилитѣ) загубватъ зеления си цвѣтъ и почватъ

да побъляват. Колкото е по-силно разпространена болестта, толкоз по-силно и по-рѣзко става това побъляване. Силно поврѣденитѣ листа изглеждатъ отъ горната си страна, като да сѣ боядисани съ сиво-бѣла боя. Болнитѣ листа не пожълтѣватъ, когато наближи периода на брането на листата, както нормалнитѣ, а оставатъ жълто-зеленикави съ по-горѣ помѣнатитѣ сиво-бѣли линии. Ако сѣ нападнати още младитѣ листа въ фитариитѣ отъ сѣщата болестъ, то тѣ пожълтѣватъ и изсѣхватъ. Признацитѣ на болестта сѣ тѣй ясни, че може всѣки отъ прѣвъ погледъ да познае, че тютюнътъ страда.

Причинителътъ на болестта.

Причинителъ на болестта „бѣла жила“ по тютюна е насѣкомото *Thrips tabaci* Lindeman. Това насѣкомо е около $1-1\frac{1}{2}$ м/м. голѣмо и прилича на нѣкой малка въшка, по която причина нѣкои го наричатъ и съ това название. То прѣзимува въ земята и на пролѣтъ, когато започне да пониква тютюнътъ, излиза отъ зимното си жилище и търси тютюновитѣ растения, отъ които ще се храни. Първоначално прѣзимувалитѣ насѣкоми се появяватъ по тютюна въ разсадника и отъ тамъ послѣ се прѣнасятъ въ нивитѣ съ помощта на разсада. Появилитѣ се насѣкоми по разсада скоро започватъ да снасятъ яйца по долната страна на листата. Яйцата сѣ елипсовидни, червеникави и около $\frac{1}{4}$ м/м. голѣми. Женскитѣ ги залепватъ по едно за себе си по край нервитѣ на листата. Слѣдъ 10 дена отъ яйцата се излупватъ ларвитѣ, които за развитието си изискватъ цѣли 30 дена. Ларвитѣ послѣ се прѣобращатъ въ какавиди, които слѣдъ 7 дена ставатъ на съвършени насѣкоми. Съвършеното насѣкомо не живѣе дълго врѣме. Прѣзъ цѣлото лѣто трипсътъ има три генерации. Първата се явява въ началото на май или въ края на априлъ; втората въ края на май или началото на юний и третата въ срѣдата или въ края на августъ.

Тютюновиятъ трипсъ е блѣдо-жълто насѣкомо, покрито съ рѣдки четинести космици. Пипалата му сѣ 7-членести. Задницата на мъжкитѣ се състои отъ 9, а на женскитѣ отъ 10 членчета. Като мъжката, тѣй и женската сѣ крилати. Крилата сѣ безцвѣтни, тѣсни и дълги, покрити съ косми,

които на края сѣ по-дълги и вълнообразни. Ларвитѣ съвсѣмъ приличатъ на възрастнитѣ насѣкоми, но сѣ безкрили; тѣ ходятъ полегка и не могатъ да скачатъ, а развититѣ сѣ бързи, скачатъ на далеко и рѣдко подхвъркватъ.

Поврѣди върху тютюна.

Поврѣдитѣ отъ тютюновия трипсъ се прѣдизвикватъ по слѣдующия начинъ: Ларвитѣ или съвършенитѣ насѣкоми съ своитѣ устица, които сѣ направени, като нѣкой конусообразенъ хоботъ, нараняватъ горната покривка на листата и смучатъ сока, съ което умъртвяватъ нападнатото мѣсто и то започва да побълява (посивява). Побъляването не се забѣлѣзва веднага, а слѣдъ 3—4 седмици. Обикновено насѣкомитѣ нараняватъ тъканята на листа около главния или второстепенитѣ нерви (жили). Нападнатитѣ листа не могатъ повече да растатъ и оставатъ слаби; тѣ не могатъ и да получатъ нито нужния цвѣтъ, нито нужния ароматъ. Поврѣдениятъ тютюнъ остава по-легкъ и не може да гори, както трѣбва. Много силно нападнатитѣ листа не струватъ нищо, а по-слабо нападнатитѣ се харчатъ, но съ много долна цѣна.

Както се каза и по-рано първоначално трипсътъ се забѣлѣзва по разсада, откъдѣто той прѣминава въ нивитѣ. Втората генерация се срѣща по срѣднитѣ листа на тютюна, защото най-долнитѣ сѣ вече изсѣхнали, а послѣдната, третата, по най-горнитѣ листа. Най-чувствителна е поврѣдата отъ втората генерация, защото напада най-цѣннитѣ листа за производството. Обикновено насѣкомитѣ отъ първата и втората генерация се намиратъ на долната страна на листата, а при третата генерация — на горната страна.

Срѣдства за унищожение на насѣкомитѣ или прѣдпазване тютюна отъ него.

Унищожението на насѣкомото *Thrips tabaci* не е много лесна работа, защото има много условия, които го затрудняватъ. Така напр. една голѣма прѣчка на това е обстоятелството, че насѣкомото напада и други растения, освѣнъ тютюна, които често пѣти, като бурени се срѣщатъ изъ нивитѣ или



Тютюнови листа повредени отъ наѣдомото „*Thrips tabaci*“.